

НАРОДНІ КАЗКИ

Часть перша.

Трете виданє.

Накладом Руської Книгарні 848-850 Мейн Ст.,
Вінніпег, Ман.

КНИЖКИ ПРО ТЕПЕРІШНУ ВЕЛИКУ СВІТОВУ ВІЙНУ

і книжки про війни з часів давніших
ВЖЕ ВИЙШЛА З ДРУКУ НОВА КНИЖКА. - Г. Ф. СЕМЕШКО.
»В ЧАСИ ВІЙНИ«

(Хроніка з життя засланців на Сибірі в часі сеї страшної війни).
Книжка видана накладом Української Федерації Соціалістичної
Партії в Америці, містить 96 сторін друку, ілюстрована много
малюнками. — Ціна..... 40ц
Велика Революція на Острові Питкейрн. — Ціна..... 10ц
Як Болгари здо ули собі свободу. — Ціна. 15ц
Провидіне Боже все Чуває. — Інтересне оповіданє з часів На-
полеонської війни сто літ тому назад. — Ціна 25ц

НОВІ КНИЖКИ.

З ТЕРЕНІВ ВЕЛИКИХ ВОЄН

РОСИЙСЬКА РЕВОЛЮЦІЯ.

Збірка начерків із життя теперішнього війська і життя козаків;
кроволивих боїв нинішних днів і днів минулих.

ХОЧЕТЕ ЗНАТИ

Причини і початки революції в Росії; арештованя міністрів;
як бувший цар Николай Романов зрештучував і як випускали
людей з в'язниць. — Не пожадуйте 50 ц., а ми вишлемо вам сю
величезну книжку на 160 сторін з много образками.

З РОКІВ ВІЙНИ.

Сатиричні Ілюстрації з Європейської Війни. — Оповідання,
Відомости і Інформації про Український Царід, про старий
край і Америку. — 150 образків. — Ціна..... 30ц

АТЛАСИ І МАПИ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ.

Воєнні мапи Європи з королями і з статистикою війська.. 25ц
Найновіший Атлас, обнімає мапи цілого світа, гарно оправ-
лений. — Ціна \$1.50
Великий Ілюстрований Атлас, кождому потрібний під нинішну
пору. — Ціна \$3.00
Кишенковий Атлас Цілого Світа. — Ціна..... 30ц
Кишенкові мапи всіх степів і територій Злучених Держав. —
Кождий степ на окремій картці. При замовленю треба подати
якого степу мапу вам вислати. — Ціна одної мапи..... 25ц

НОВІ КНИЖКИ

Як Чоловік Зійшов на Пана. — Інтересне оповіданє В. Будзи-
новського. — Ціна..... 50ц
Перли Шумки та Вигадки. — Зложив Л. Лопатинський... \$1.00
Оповідання. — О. Стероженко..... 15ц
Оповідання. — П. Куліш..... 15ц

НАРОДНІ КАЗКИ

ЧАСТЬ ПЕРША

— Трете виданє. —

ЗБІРКА
ІВАНА ЛУЧКОВА

НАКЛАДОМ РУСЬКОЇ КНИГАРНІ

850 Main Street, Winnipeg, Man.

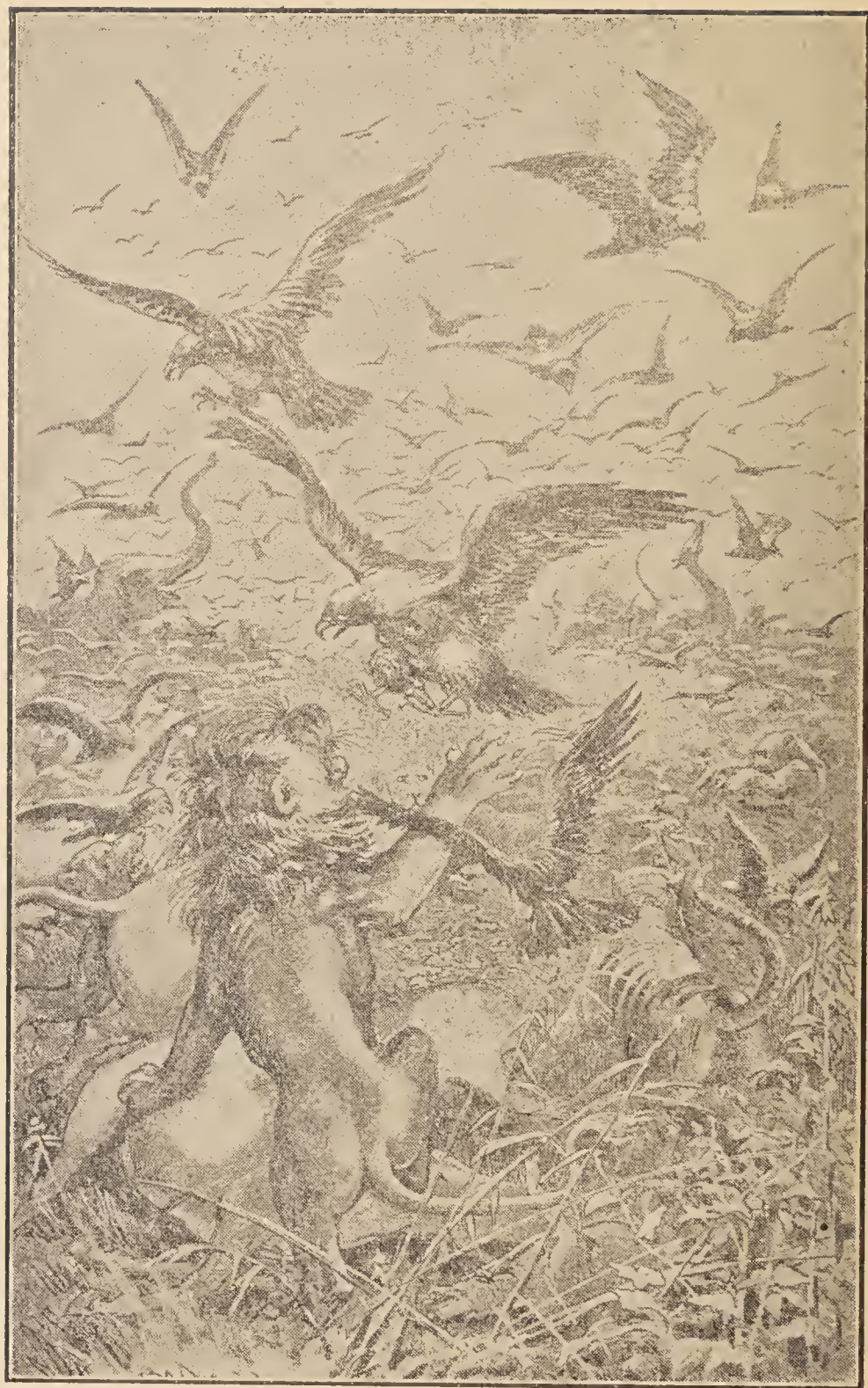
Яйце-райце.

—«О»—

Колись-то була птиця - жайворонок царем, а царицею миш, і мали своє поле. Посіяли на тім полі пшеницю. Як уродила їм та пшениця — да-

вай вони зерном ділитись. От одно зерно зайве було. Миш каже: „Нехай мені буде!” А жайворонок каже: „Нехай мені буде!” — Думають вони: Що-ж тут робити? Пішли-б позиватись, так нема старших від них: нема до кого іти позиватись. Потім миш каже: „Ну я лучше перекушу!” Цар

на се діло згодив ся. Миш тільки що взяла в зуби та у нору і побігла. Тут цар-жайворонок збирає усі птиці, щоб завоювати царицю - миш; а цариця скликає всіх звірів, — і зачали воюватись. Як увійшли в ліс, — то що звірі хотять яку птицю розірвати, то вона на дерево. Так били ся цілий день, а потім в вечер сіли всі відпочивати. Коли цариця оглянулась — замітила, що нема на війні комахні. Тогди вона сказала, щоб конечно була на вечер і комахня. Коли се приходить і комахня. Цариця і загадала їй, щоб вона в ночі полізла на дерево і за одну ніч повідкусувала птицям піре коло крил.

На другий день, тільки що розвиднилось, цариця кричить: „А вставайте воюватись!” Птиця що підніме ся тай упаде на землю — так звір розірве. І цариця перемогла царя. А оден орел бачить, що то лихо, — сидить на дереві і не злітає. Коли тут — іде стрілець і побачив, що він сидить на дереві, — як намірить ся на него; а той орел та просить єго: „Не бий мене, голубчику, я тобі в великій пригоді стану!” Стрілець у друге примірів ся; він ще єго просить: „Возьми краще мене та вигодуй, то побачиш, в якій я тобі пригоді стану!” Стрілець ще і в трете примірів ся; орел знов єго зачав просити: „Ей голубчику — братику, не бий мене, та возьми до себе; я тобі в великій при-

годі стану!” Стрілець поняв ему вірп; поліз та зняв его з дерева тай несе до дому. А він ему каже: „Принеси мене до своєї хати та годуй мене мясом доти, поки в мене крила не відростуть.”

А в того чоловіка було дві корови, а третій бик. Він зараз і зарізав ему одну корову. Він ту корову за рік з’їв тай каже тому чоловікові: „Пусти мене, я політаю: побачу, чи вже відросли крила.” Той чоловік і пустив его з хати. Орел літав, літав тай прилетів опівдня до то-

го чоловіка, — каже йому: „Ще у мене мала сила, — заріж ще одну ялівку.” Той чоловік послухав его тай зарізав. Орел з’їв єї за рік. Там знов — як полетів... політав майже цілий день, — в вечер знов прилітає тай каже ему: „Заріж ще і бика!” Той чоловік думає, — що тут робити? чи зарізати чи ні? А потім ї каже: „Більше пропало — нехай і се пропаде.” Узяв тай зарізав ему бика. Він як з’їв того бика, таки за рік, а потім як полетів, — то літав так високо — аж під хмарою. Коли се прилітає тай каже ему: „Ну, спасибі тобі, чоловіче; вигодував мене! тепер же сідай на мене.” Той чоловік питається: „Що з того буде?” — А він ему каже: „Сідай!” Сей сів.

Орел поніс его аж у хмари, а потім і пустив его до долу. Той чоловік летить до долу, — коли це орел не дав ему долетіти до землі — і підхопив его тай каже ему: „Що, як тобі здавало ся?” А він ему каже: „Так, так наче я уже неживий був.” — Тоді орел ему каже: „Отак саме мені було, як ти на мене наміряв ся.” Потім каже: „Сідай знов.” Тому чоловікови і не хотілось сідати на него, но що-ж робити? таки сів. Орел знов его поніс, та аж у саму хмару, і звідти як скинув его з себе, — та підхопив его, так може як на два сяжні від землі, тай питає ся его: „А що, як тобі здавало ся?” Він ему каже: — „Так зовсім, наче уже кістки мої розсипали ся.” — Тоді орел ему каже: „Так само і мені було, як ти в трете намірив ся.” А потім і каже: „Ну, ще сідай!” Той сів. Він як понесе его до самого облака, та звідтілх пустив его до долу та підхопив уже коло самої землі, та тоді питає ся его: „Як тобі здавало ся, як ти летів на землю?” — Він ему каже: „Так наче мене вже зовсім не було на світі.” — Тоді орел ему каже: „Отак же само мені уло, як ти в трете намірив ся.” А потім і каже: „Ну тепер уже ніхто нікому не вшнен: ні ти мені

ні я тобі; а тепер сідай на мене, та будемо летіти до моєї господи.

Ото летять, тай летять; прилітають до єго дядька. А він єму каже: „Іди-ж у хату, та як будуть питати ся тебе: чи не бачив нашого небожа? то ти скажи як дасьте яйце - райце, то і на очи приведу.” Він приходить у хату; коли се єму кажуть: „Слихом слухати, царевича на очи видати! чи по волі, чи по неволі?” — А він їм каже: „Добрий мо лодець усе по неволі ходить.” Вони єго питають ся: „Чи не чували де за нашого небожа? бо вже третє літо, як пішов на війну, — та ні чутки, ні звістки.” — А він їм каже: „Як дасьте яйце - райце, то я єго на очи приведу.” Вони єму кажуть: Краще нам єго ніколи не бачити, ніж віддати тобі яйце-райце. — Тоді він виходить з хати тай каже єму: „Казали так: краще нам єго ніколи не бачити, чим тобі віддати яйце-райце.” Орел єму каже: „Летім далі.”

Летять тай летять, тай прилітають до єго брата, тай тут те-ж саме казав, що у єго дядька; — таки не добув яйця-райця. Прилітають до єго батька, а орел єму каже: „Іди в хату, та як будуть питатись за мене, то скажеш: Бачив і на очи приведу.” Входить він у хату, а вони єму кажуть: „Слихом слухати, царевича на очи видати! чи по волі, чи по неволі ходить!” Вони єго стали питатись: „Чи не бачив нашого сина? бо вже єго немає четверте літо; десь пішов на війну, та мабуть убили єго там.” — А він їм каже: „Я бачив, але як дасьте яйце-райце, то на очи приведу.” Батько орла каже єму: „Нащо-ж воно тобі? краще ми тобі багато гроший дамо.” Він каже: „Я не хочу гроший, міні дайте яйце-райце!” — „Піди-ж приводь зараз, і дамо тобі.” — Він уводить єго у хату. Тоді єго батьки так зраділи, а тому дали яйце-райце і ска-

зали: „Тільки не розбивай ніде на дорозі; а як тоді єго і розібеш.”

Він іде та іде, та так схотїлось пити єму... Коли се знайшов криничку. Тільки що став пити воду, та якось об цямбрину і розбив те яйце-райце. Як юзяв же скот виходити з того яйця, виходить! Гонить він за тим скотом; то що з того боку підже не, то сей з сего боку розійде ся. Кричить сердега: нічого сам не зробить. Коли се іде до него змія, та і каже єму: „Що ти мені даси, чоловіче, як я тобі сей скот зжену у те яйце?” — А він їй каже: „А що тобі дати?” — Вона єму каже: — „Даси те, що без тебе стало ся дома.” А він каже: — „Дам.” О то вона єму гарненько загнала той скот у яйце, злі пила гарненько і дала єму у руки. Він приходить до дому, а син каже (той що родив ся, як єго дома не було): „Се ви мене, тату, віддали змії? Ну, нічого тату: якось будем жити!” Батько хоч трохи і зажурився, та що-ж робити? — Того сина звали Іваном. — От він зараз і пішов до змії. Приходить до неї, а вона єму каже: „Зроби мені троє діл тай підеш до дому; як не зробиш, то я тебе з'їм!” А коло єї хати був великий луг — кільки оком скинеш! Так вона єму каже: „Щоб ти за одну ніч той луг викорчував і щоб там заорав і пшениці насїяв, потім зібрав єї, в скирти поклав, і щоб таки в ту ніч з тої самої пшениці мені булку спік; коли я встану, щоб вона на столі лежала.”

Він іде до ставка тай зажурився. А там близько був мурований стовп, і в тім стовпі була єї дочка замурована. Він приходить сюда тай плаче. Вона єго питаєть ся: „Чого ти плачеш?” А він їй каже: „Як-же мені не плакати, коли змія загадала таке, що я ніколи сего не зроблю, а вона сказала — щоб за одну ніч.” — Вона єго спитала ся: „Що-ж там таке?” Він їй і розказав. Вона єму ка-

же: „Се тільки ще цвіт, а ягід нема!” А потім каже йому: „Як візьмеш мене за жінку, то я тобі все так зроблю, як вона казала.” Він каже: „Добре!” — Вона йому каже: „Лягай-же тепер спати, а завтра рано, щоб устав, та понесеш їй паляницю.” — Ото пішла до того луку та як свисне! той луг тріщить, лущить, — на тім місци оре ся, пшениця сіє ся; — до світу спекла булку, дала йому; він приїс до неї у хату і положив на столі.

Змія прокидає ся, — вийшла на двір тай дивить ся на той луг, що тільки сама стерня та скир ти стоять. Тоді йому каже: „Ну справив ся! Гляди-же, щоб і друге діло зробив.” Та зараз йому і загадала: „Щоб ти оту гору розкопав, і щоб туди Дніпро ішов, а коло того Дніпра збудуй маґазин, щоб байдаки (малі кораблі) туди приставали, і щоб ти туди пшеницю подавав на байдаки, і як я встану рано, то щоб се усе було готове.” — Він знов іде до того стовпа і плаче. Та дівка єго питає ся: „Чо ти плачеш?” Він знов розказав те все, що йому змія загадала. Так вона йому каже: „Се ще тільки цвіт, а ягід нема! Лягай спати тут, я се все пороблю.” А сама як свисне: так та гора розкопує ся, Дніпро туди іде, коло него маґазини будують ся; тільки прийшла та збудила єго, щоб він пшеницю видав купцям на байдаки з того маґазина. — Змія встає тай дивить ся, що все так зроблено, як вона йому загадала.

Тоді загадує йому третє діло: „Щоб ти тої ночі уловив золотого заяця і раненько приїс єго мені у хату.” Він знов іде до того стовпа тай плаче. Та дівча питає ся єго: „Що загадала?” Він каже: „Загадала піймати золотого заяця.” Тоді вона каже: „Осе вже ягоди настигли: тепер хто єго знає, як єго і ловити! А проте ходім до одної скелі, там може зловимо.” Ото прийшли до тої скелі. Вона ка

же ему: „Стань-же ти над корою, ти будеш ловити, а я піду та буду гонити з нори, і гляди-же: що тільки буде виходити з нори, бери его — то золотий заяць.”

Ото вона пішла та гонить. Коли се вилазить гадюка тай сичить. Він її і пропустив. Вона виходить з нори тай питає ся его: „А що, нічого не вилазило?” А він каже: „Ба ні! — лїзла гадюка, а я бояв ся її, щоб не вкусила, тай пропустив.” А вона ему каже: „А щоб тебе: ото самий заяць! Ну, гляди-ж, я ще піду; та як буде хто виходити і буде тобі казати, що тут нема золотого заяця, то ти невір, а держи его.” Полїзла тай гонить. Коли се виходить така стара баба, тай питає ся того парїбка: „Чого ти, сину, тут шукаєш?” А він їй каже: „Золотого заяця.” Вона ему каже: „Де тут він узяв ся: тут его нема!” Сказала се тай пішла від него. Коли се виходить та дївка тай питає ся его: „А що, нема заяця? і ніщо не виходило?” Він каже: „Ба, ні! виходила баба стара, та питала ся мене, чого я тут шукаю; а я сказав, що золотого заяця; а вона каже: тут его нема; то я її пропустив.” — Тоди вона каже: „Чому ти не держав — ото самий заяць! Ну, тепер ти его більше нігде не піймаєш, хиба я перекину ся заяцем, а ти мене принесеш їй на стільци, — тільки не віддавай її в руки, бо як віддаси, то вона пізнає і розірве тебе і мене.”

Він принїс того заяця, положив его на стільки, тай каже їй: „Нате-ж вам заяця, а я вже піду від вас.” Вона каже: „Добре — іди.” — От він з тою дївкою давай утікати. Біжать тай біжать. Коли се вона оглянула ся, що то не заяць був а її дочка, давай доганяти, щоб їх згубити. Та сама не побїгла змія, а післала свого чоловіка. Він біжить за ними; коли вони чують — аж стогне земля. Тоди вона каже: „Осе вже за нами біжить! я

перекинувсь пшеницею, а ти дідом та будеш стере-
чи мене; та як буде питатись тебе: чи не бачив па-
рібка і дівки — чи не ішли сюда? то ти скажеш,
що тоді ішли, як ся пшениця сіялась.”

Коли се він летить, тай питає ся того діда:
„Чи не бачив тут; не ішли сюди парібок з дівко-
ю?” „А він каже: „Ба, ішли.” Той питає ся: „Да-
вно-ж вони ішли?” А дід відказує: „Тогди, як отся
пшениця сіялась.” Змій каже: „Сю пшеницю пора
гже косити, а їх вчера не стало,” тай вернувсь на-
зад. — Змійна дочка зробилась знов людиною, а
той дід парітком, та давай утікати. — Прилітає
змій до дому; змія єго питає ся: „А що не догнав?
нікого не стрічав на дорозі?” — А він каже: „Ба
ні! зустрічав: дід стеріг пшеницю, а я єго питавсь,
чи не бачив чи не ішов парібок з дівкою? а він ка-
же: ішли тогди, як отся пшениця сіялась; алеж та
пшениця така, що пора косити; так я і вернув ся.”
— Тогди змія єму каже: „Чому ти того діда і ту
пшеницю не розірвав? то саме вони! Біжи вдруге
за ними, та щоб доконче розірвав!

Летить змій. Коли ті чують, що знов змій —
аж земля реве, — так вона каже: „Ей, летить зно-
ву! зроблю ся я монастиром таким дряхлим, що ле-
две то ледве не розвалить ся, а ти черцем; та як бу-
де він тебе питатись, чи не бачив таких-то,” то ска-
жеш: „бачив тоді, як отсей монастир будував ся.”
— Коли се летить змій тай питає сего черця: „Чи
не бачив — не йшли тут парібок і дівка?” — А він
каже: „Я бачив тоді, як отсей монастир робили.”
А змій каже єму: „Їх вчера не стало, а сей мона-
стир років з сто, як будовано.” Сказав се тай вер-
нув ся назад. Приходить до дому тай розказує
змії: „Бачив одного черця, коло монастиря ходив;
але я єго питав ся, то він сказав, що бігли тоді, як
отсей монастир будував ся; але тому монастиреви

вже років з сто, а їх вчора не стало.” — Тогди вона єму каже: „Чому ти не розшматав того черця і монастиря не розвалив: то вони самі! Тепер я сама побіжу; ти ні нащо здатний!”

Ото так біжить, так біжить. Коли ті чують, аж земля реве. Тогди вона каже єму: „Ей, тепер ми пропали: уже сама біжить! Ну, я тебе зроблю річкою, а сама зроблю ся рибою - окунем.” Ото прибігає вона тай каже до тої річки: „А що, утекли?” — Перекинулась зараз щупаком тай ну гонитись за тою рибою. Що хоче ухопити, то він повернеться своїм пірем острим до неї, то вона і візьме єго. Гонилась, гонилась, так таки не зловила, та тогди давай воду пити. Стала пити: пила, пила, багацько напилась тай пукла.

Ото тогди та дівка, що була рибою, каже тому парубкови, що був річкою: „Тепер уже не біймося! ходімо до твоєї господи ти підеш у хату, та гляди: усіх поцілуєш, тільки дядькової дитини не цілуй, бо як поцілуєш ту дитину, то ти забудеш за мене; — а я наймусь у сім селі у когобудь.” Ото він прийшов у хату, з усіма привитався та думас собі: „Як-же мені не привитати ся з дядьковою дитиною? та вже они подумують щось погане про мене.” Поцілував і дитину дядькову. Як поцілував, так і забув за ту дівку.

От побув пів року, задумав женити ся. Єму нараяли одну гарну дівку, щоб він єї брав; а він за ту і забув, що єго спасла від змії — зміїну дочку, що була замурована у стовпі; ото за ту і заручився він, яку єму нараяли. От перед весіллям, так у вечері, кличуть на прикрашування коровай шишками молодиць. Прикликали і ту дівку, що він з нею утікав, — хоть єї ніхто і не знав, що вона за дівка. Стали втикати шишки; та дівка зліпила з тіста голуба і голубку і пустила до долу, вони стали живі.

Голубка і зачала говорити до голуба: „А ти забув, як я для тебе луг викорчувала і там пшеницю сіяла, і з тої пшениці паляницю спекла, щоб ти до змії одніс?” А голуб каже: „Забув, забув!” Потім знов вона каже: „А ти забув, як я за тебе гору розкопала і туди Дніпер пистила, щоб байдаки ходили до магазина, і щоб пшеницю ти продавав на байдаки?” А він каже: „Забув, забув!” — Потім знов голубка каже: „А ти забув, як ми ходили у двох за золотим заяцем? ти за мене забув?” А голуб каже: „Забув, забув!” Тогди той парібок і згадав за ту дівку, — за сю таки саму, що голуби поробила, — та від тої відкинув ся, яку ему нараяли, а з сею одруживсь. І тепер живе добре, господарує багато! — І я на весілї у них був, мед-вино пив, по бородї текло, а в роті не було. і там дали мені соломяний ціпок, — я на той ціпочок як і спер ся, то ціпок переломивсь, а я аж тутки опинивсь.

Казка про красуню і лиху бабу.

У гаях стояла хатка. Там жив чоловік і жінка, та в них не було дітей. От вони пішли на богомілья просити Бога, щоб дав їм Бог дитя. Так Бог і дав їм дочку. Ото вона і росте. А царевич у той час приїхав на лови, та й посилає свого парубка: „Пійди, будь ласкав, у ту хату попроси води.”

Прийшов той парубок води просити, аж тут та дитина плаче, а жемчуг так і сипле ся з очий. Мати забавила: засьміє ся — так уцякі квітки цвітуть. Той парубок вийшов тай каже: „Оттам, царевичу, я бачив дитину! як плаче — жемчуг сипле ся, а як сьміє ся — так усякі квітки цвітуть.”

Той царевич пішов у хату, та нарешті і дражнить тую дитину, щоб плакала. Плаче, а жемчуг так і сипле ся. Він і просить матери, щоб забавила. Як-же засьміє ся так бачить царевич, що всякі квітки цвітуть.

Ото та дівчина росте, а царевич усе заїжджає, як на лови приїде. От вона і виросла. Царевич і каже: „Віддай за мене, діду, дочку.” А вона вже вишивала рушники орлами.

А дід каже: „Деж таки тобі, сину, та мужичку брати!”

Тоді царевич як узяв той рушник, що вона вишила, та повіз до батька, так цар аж руками сплеснув! Чи нічого-ж? „Женись,” каже, „синку, женись!”

От він і оженивсь. Та везе її до дому, а з ним була баба, а в баби дочка. От їдучи царевич устав щось-то там устрелити, а баба познімала з неї все, повиколювала їй очи, та й ушхнула її в яму, а дочку свою в її одежу прибрала. Так царевич і повіз замість теї бабину дочку, — не пізнав.

Біля тої ямки та нехворощі багато росло; так якийсь дід прийшов нехворощі рвати. Дивить ся — дівка сидить у ямці, а перед нею оттака купа жемчугу, що вона сидючи наплакала; а очий нема.

„Візьми,” каже, „мене дідусю, і отсе намістечко забери.”

От дід її взяв і намістечко забрав тай привів до дому. У діда дітий не було ніяких. Вона, та дівчина каже: „Забери, дідусю отсе намістечко в торбину, понеси у город та продай; та як зостріне тебе баба якась, то ти їй не продай, а скажи: „Відай те, що в тебе є.”

От він поніс і стрів ту бабу.

Баба каже: „Продай намисто.”

„Купи.”

„А що за него?”

„Дай те, що в тебе є.”

Вона єму дала одно око.

Тоді та дівка почала вишивати одним оком рушник.

І знов дід поніс намисто.

Баба знов: „Продай намисто, діду!”

„Купи.”

„Що за него?”

„Дай те, що в тебе є.”

Вона і друге око віддала.

Дівка тоді ще і краще почала вишивати.

Дід і каже: „От у царя обід.”

А дівка єму: „Іди, дідусю, на обід, та візьми глечичок та і мені попроси юшки.”

Та почепила рушник свого шиття діду на шию.

Аж побачив царевич у діда на шії рушник: „Відки ти, діду?”

„Я там, царевичу, з хутора; та в мене там і дівчина проживає, так дай, будь ласкав, і їй чого небудь у сей глечник.”

„А рушник, діду, де ти взяв?”

„Та се я в ямці дівку найшов, так осе вона і вишиває.”

А царевич вже пізнавав по вишиваню. Тоди сказав зараз віз запрягти; поїхав та пізнав її: „Се-ж вона, се-ж вона!” А тую бабину дочку випровадив свиний напувати.

Осе-ж і вся. Живуть і хліб жують, і постолом добро возять.

Соловій розбійник і сліпий царевич.

Десь недесь, у якійсь то землі, був собі цар, і мав він собі жінку царицю, і прижили вони собі сина, як сокола. І не так хутко діє ся, як швидко в казці каже ся, дійшов він собі розуму совершенного. І був у царя первий совітник, і він з царем покумав ся. А був в первого совітника також син совершенного ума. І виїхали вони в чисте поле в двох на погуляне, а в них увесь припас: шабля при них, і рушниця при них. Почали вони собі пустувати і треба їм посердитись між собою, і той царенко тому первого совітника синові з пустоти відтяв руку по плече.

І приходить первий совітник до царя: „Ваше царське величество, мені шкода зроблена.”

„Яка тобі шкода?”

„Так і так,” каже: „ваш син моєму синові руку відрубав.”

Цар дуже на свого сина розсердив ся і велів єго в темну темницю засадити і не велів єму їсти і пити дати. І сидить він може яких днів пять, шість, не пивши, не ївши. А мати єго почула се, та, щоб ніхто не знав, послала єму їсти служебкою. А сама з своєї туги пішла до саду проходжуватись. Ну, ідуть вони доуз темницю і гомонять у

двох із служебкою. Почув він її голос та й каже: „Ой моя матінко! будьте милосердні, візьміть в батька ключі та й випустіть мене з темної темниці.”

От мати взяла в ночі ключі та й пішла випускати. „Ну, що-ж, мій сину любий, за те, що я тебе випустила, і мені на світлі не бути.”

„Не бійся, моя мати рідна, сїдай на коня зі мною; де я буду, там і ти.”

Так поїхали вони на иншу землю, на тридесяте царство, в инше государство. Доїжджають вони до зеленого здорового гаю верстов за п'ять. А в тім гаю жив Соловій, великий розбійник, сильний, могутий богатир. І убивав він своїм свистом за п'ять верстов. Як свиснув, то кінь царевича і впав на передні ноги. От сей царевич схопивсь. „Що ти,” каже, „коню мій, спотикаєшся,”

„Пане мій милий, пане мій любий! як мені не спотикати ся, що я несу такого сильного, могутого богатира, а ще і другуй свиснув?”

Уїзджає він у ту дуброву та й шукає собі мі-

сця такого, щоб спочати. От і бачить, що три дуби в купі стоять. Мати каже: „Відпочиньмо у тих дубів.”

Приїжджають вони до тих трох дубів, аж по середині колодязь, а там вода аж ворона. Срібне та золоте цямринє. На версі дубів Соловійне гніздо.

Царевич і каже: „Так се ти, Соловію, великий розбійнику, зачав зі мною грати ся?” та як ударить єго з оружи, так він і впав на цямрину. Тогди взяв за лучок. „Чи не вбю я,” каже, „птиці якої?” і пішов по пущі.

Лежить на цямрині той Соловій розбійник, а мати пожалувала єго тай зачала воду брати, зачала поливати єго, поки він і ожив.

І сказав їй Соловій: „Ой душе ти моя любая! як ти мене пожалувала та й від смерти оборонила! Я тебе не забуду. Дасть Бог, ми зійдемося до купи.”

Вернув царевич та дивить ся: „Де-ж, каже, „мати моя, Соловій розбійник?”

„Що-ж,” каже, „сину любий? поливала я єго водою, а він знявся тай полетів.”

Спочали вони з матірю, осідлали коня і поїхали собі. І знов поїхали на іншу землю, на тридесяте царство, в інше господарство. І там в тім царстві цар умер. В’їздять вони в город, в’їздять у суд, аж у суді сумують, що: „в нас царя нема, нікому охороняти нашого царства.”

Він каже. „Я,” каже „буду в вас царем і охоронителем вашого царства.”

От вони дали єму будинок, — він собі живе — не так то хутко діє ся, як у казці каже ся — рік або два. І сідлає він собі коня тай їде по всему царству, з якого краю яка земля на єго царство встає. Може він там який день або другий їздив та вже з такими королями та царями зазнав ся.

От Соловій, великий розбійник, навідав ся до єго матери і радять в двох, як би єго з сьвіта згубити. А мати каже: „Соловію! він такий в мене сильний і могучий богатыр, що нам єго нїяк не можна з сьвіта згубити.”

А Соловій, великий розбійник, каже: Можна! Як приїде він до дому, так ти занедужай. Стане він тебе шитати: „Чого ви, мамо, занедужали!” — „Щож, сину? десь недесь, в іншій царстві є баба Яга, що держить вишні - черешні, і колиб ти мені тих вишень дістав, так я би попоїла тай здорова була.”

І приїздить її син додому, а вона недужою зробила ся. „Що ви мамо? чим занепали?”

„Оттим і тим, сину! Десь недесь, в іншій царстві є Баба Яга, що держить вишні-черешні; і колиб ти мені тих вишень дістав, так я-б попоїла, тай одужала.”

Він сїв на коня і поїхав. Як поїхав він на іншу землю, на тридесяте царство, у інше государство, аж стоїть город, так обнесений як жаром. Вїз джає він до тої баби в двір, коли стоїть стовб, а до стовба кінь привязаний і жар їсть. Він устав з свого коня, дивить ся, аж три кільця: одно мідне, друге срібне, третє золоте. Він стоїть тай думає: Прив'яжу я за мідне, скажуть, „що який небудь пустяк;” прив'яжу до срібного — скажуть: „Та се що небудь тутешнє.” Нї лучше прив'яжу до золотого; нехай знають, що „приїхав несвій брат, руский царевич.”

Приходить він до будинку, аж виходять три дочки тої баби на рундук: „А, здоров, здоров, руский царевичу, сильний могучий богатырю! Що тебе сюди занесло? чи човно, чи весло?”

„Нї,” каже, „мене нїщо не занесло; я сам, добрий молодець, заїхав.”

„Який ти,” кажуть „дружбо хороший, та убо тебе наша мати!”

Він і питає їх: „Деж ваша мати?”

„У саду.”

І беруть єго за обі руки, ведуть єго у будинок і цілують в уста. Зараз посадили єго за стіл, дали єму попоїсти, добре нагодували єго і напоїли тай кажуть! „Ну, ідиж тепер, наш любий гостю, у сад до матери.”

Провели єго до матери, а самі повертали ся, не дались у очі матери. От він і приходить: „Здорова, Бабо Яга, костяна нога! Що ти робиш?”

„Здоров,” каже, „руський царевичу, сильний, могучий богатирю! Що тебе сюди занесло, чи човно, чи весло?”

„Ні,” каже, „мене ніщо не занесло; я сам, добрий молодець, заїхав.”

„Що-ж?” каже, „чи будем бити ся, чи будем мирити ся!”

„Ні,” каже, „бабусю, не того я заїхав, щоб мирити ся!”

Вона зараз крикнула на своїх служебок: „Піднесіте залізного бобу решето!”

Піднесли єї, вона й виїла то решето.

„Тепер-же, руский царевичу, сильний, могучий богатирю, коли так, то давай бити ся!”

От, як ухопить Баба Яга руского царевича та в мідний тік, так по коліна і втисла. Він бабу як згріб, як ударить, так вона так під руки і вбігла в тік. Ну, вона тогди давай просити руского царевича: „Сину мій любезний, руский царевичу! положи змилуване таке, не дай мені пропастися!”

От він узяв єї, витяг. „Ну,” каже, „вража бабо, я думав тебе тут і вбити, та живи ще на світі.”

От баба бере єго за обі руки, цілує єго в уста і приводить до дочок: „Дочки мої любі! якийсь то приятель до нас наїхав.”

І гуляли вони собі день як золото, другий як срібло, третій як мідь, хоч і до дому їдь. І нарвала єму вишень-черешень, ягід хустку цілу, — отто матери на гостинець. Він подякував бабі і дочкам тай їде собі з Богом.

А Соловій, великий розбійник, живе з матір'ю. Він, може, неділь зо дві проїздив, а Соловій прилетів тай жив з матір'ю. І думав він: „Его там баба вбє.” Подивився в прозору трубу, аж він їде відтіля. „Ой душе моя люба!” каже, „спн їде й ягід везе. Тепер мені не жити з тобою!”

Приїжджає він до матери тай кланяєся матери гостинцем. От вона, як наїла ся тих ягід, так то була хороша, а то ще краща стала.

Відпочив він там день або другий, велів сідлати коня і поїхав знов по границі. Прилітає Соловій, великий розбійник, до его матери знову тай радять ся: як би его з сьвіта згубити, щоб на его місци зробитися царем? От і каже Соловій: „Десь недесь є на чистім полі, на роздолі керниця води, а коло тої керниці лежить змії, і тільки оден одним колодязь в сїм царстві. Так забажай тої води, щоб достав. Як не вбє его той змії, так ніде в сьвіті вже не вбють его.”

От він вернувся до дому, а вона і нездужає.

„Що ви, мамо? чим занедужали?”

„От тим і тим, сину. Десь-недесь є на чистім полі, на роздолі колодязь води, і тільки оден колодязь у всьім царстві. Коли-б ти мені привіз тої води, так я напилась би тай здорова була.”

„Добре, каже, мамо.”

Осїдлали єму коня, він і поїхав. І так поїхав на іншу землю, на тридесяте царство, у інше госу дарство; коли-ж їде напротив него громада велика людий до тої керниці. Отто зі всего сьвіта збирають ся тай везуть змієви дванайцять людий з'їсти. А попереду їде карита; цар свою дочку везе.

Одинайцять душ таких, мужицького рода, а дванайцять царівну везуть. От він порівняв з ними. Грають музики; де-яке плаче, де-яке скаче. Ті плачуть, що їх везуть їсти, — як у нас рекрути — а другі скачуть. От той цар та цариця побачили єго; зараз оболону відчинили і зачали здрастувати ся. „Здрастуй, здрастуй, руский царевичу! куди Бог несе? куди путь-доріженьку держиш?”

„А вас, куди Бог несе?”

„А ми веземо дванайцять душ на з'їдень, щоб води набрати.”

От каже царевич: „Постійте-ж, я піду до змія, а ви подождіть.”

Цар і велів зупинити ся всему товариству-громаді серед шляху.

Приїздить той царевич, аж такий степ, роздол! І стоїть там кернця, а біля неї лежить змія. Він як узяв з нпм бити ся, як узяв бити ся, — побив єго. От оддихав там трохи, набрав води та і поїхав собі. Приїзджає до тої громади: „Ідіть,” каже, „до води, набирайте: тепер нема нічого; побив змія.”

Громада подякувала єму; а царівна бере єго за обі руки, цілує єго в уста, сажає в карету. От приїзджають до дому і гулять вони неділю чи другу. А вони єму: „Не їдь вже ти, руский царевичу, до матери.” А царівна каже: „Не їдь, буду тобі жінкою, а ти мені чоловіком.”

А він хоче таки до своєї матери доїхати і води повезти. І попрощали ся вони, а на пращанє дала єму царівна срібний перстень.

От Соловій, великий розбійник, дивить ся в прозору трубу таї говорить: „Їде!... Ну, тепер ти не моя, а я не твій!”

Приїздить він, води привозить: „Нате, матінко!”

Так вона то хороша була, ато ще краща стала.

От він з нею пожив неділь зо дві, чи зо три, та знов поїхав по границі. А Соловій, великий розбійник, прилітає: „Тепер не будемо вже ми жити у купі, бо его ніхто не подужає. Коли хочеш, каже, так от ще спробуємо его конатами вмотати.”

От вертає ся царевич до дому, а вона знов занедужала.

„Що се ви, матінко, так часто болієте?”

„Я се, сину мій любий, так часто болію від того, що боюсь, як ти поїдеш по чужих землях. Коли-б мені узнати, що ти за спільний, могучий богатир.”

„Як-же ти мене, матінко, визнаєш?”

„Дай, мій сину любий, я тебе обмотаю тими конатами.”

Він їй пристає. Звеліла вона слугам принести конати тай обмотати его. Обмотали его від шиї до самих ніг конатом. А він здвигнув ся, так на малесенькі шматочки конат і попадає.

„Ну, добре, сину мій любий! Дай же ще дротом обмотаю.”

Він положивсь на Бога одного, піддає ся: „Що хочеш, матінко, то і роби.”

От вона зараз обмотала. Здвигнувсь, тай шкуру опустив коло себе до самих ніг.

„Отепер,” каже, „мамо, я знаю ваше вбранє.”

Виходить Соловій, великий розбійник, до него з мечем, а він каже: „Соловію, великий розбійнику! січи мене та рубай на дрібні шматки, та вложи мене в торбину, навязи її коневі тай вижени в гай.”

Він его зсік, зрубав на шматки, поскладав у тороки тай вигнав. Той кінь пішов собі в гай тай ходить на волі. Коли де ні взялась Баба Яга, кости на нога; зараз пригнала коня до керниці; узяла

торбінку, виспнала кість тую, набрала води сцілющої, попорськала, — так лежить зовсім так як чоловік, тільки неживий. Набрала вона живої води, дала єму в рот — він і ожив тай каже: „Осе, бабусю як то я довго спав.”

Так отже превражний Соловій! усе кидав, усе кидав у тороки, та тільки очий не вкинув, очий не ма — сліпий.

От і привела єго Баба Яга до великої річки, як от у Кременчузі, або там, де тепер суди проходять, тай посадила єго на березі. А тут очерет стоїть. От він зломив собі очеретинку тай зробив дудочку, і як заграє у ту дудочку, так луна й іде по всій річці.

Коли-ж їде купець з дорогим товаром судном, почув, що він так гарно виграває і велів робітнику сісти на дуба та подивити ся, що воно є. Приїздить робітник до него: „Здрастуй.”

„Здрастуй!”

Хто ти такий є?”

„Я,” каже, „такий і такий каліка.”

„Просить,” говорять, „наш купець, щоб ти до нас на судину ішов.”

„Добре, візьміть.”

От вони єго взяли; а він — сказано сильний, могучий, богатир — як устає, так така філя і встає. От вони і раді єму. А він і питає. „А куди

„До царя Дзензея приставляти-мемо товар.”
ви, приставляти-мете товар?”

У того самого царя Дзензея дочка за него заручена, як по воду їздив. Тепер, може, рік уже чи і більше, як він блукав. Так вона на него надію не кладе: думає, що єга на світі нема. І зробила обхід хороший — панахиди звести по ньому. От і приїжджає купець ік тому городу. Ідуть християни на обід до царівни тай говорять між собою. От він

просить тих людей: „Візьміть і мене з собою; я хоч ложку страви візьму на обіді.”

Так вони его взяли, привели і посадили поміж людьми. Хліба доволі, страви доволі, горілки то-ж. От після того посилає царівна одну служебку з горілкою, а друга по гривні гроший дає. От дійшло до него! дають ему чарку горілки. Він випив тай узяв перстень заручинний та в чарку, та питає: „чи ти служебка?”

„Служебка.”

„На-ж отсю чарку та неси до царівни, та не диви ся. Бач, як у мене очи повилазили? так і тобі повилазять, тільки подивиш ся.”

От принесла вона царівні чарку; та зиркнула та так об полн і вдарила ся. Зараз веліла его служебкам узяти і вести у будинок. Увели его в будинок, а царівна брала его за обі руки, сажала і цілувала в уста. Батько і мати возрадовали ся, що він прийшов, хоть каліка; бо він сильний, могутий богатыр, охоронитель. Ну тепер уже зробили собі заручини і весіля відгуляли, дарма, що він каліка. Живуть і хліб жують, постолом добро возять і діти мішком носять. Поїхали в ліс, вируба-ли на ківші і відтяли на корець, от і казці кінець.

Кирило Кожемяка.

—«О»—

Колись був у Кіїві якийсь князь, лицар, і був коло Кіїва змій, а кожного року посилали єму дань, давали або молодого парубка або дівчину. Ото прийшла черга вже і до дочки самого князя. Нічого робити, коли давали горожанн, треба й єму давати. Післав князь свою дочку в дань змієви. А дочка така хороша, що й сказати не можна. То змій її і полюбив. От вона до него прилестилась тай питає ся раз єго: „Чи є” каже, „на сьвіті такий чоловік, щоб тебе подужав?”

„Є,” каже, „такий у Кіїві над Дніпром. Як за топить хату, то дим аж під небесами стелить ся; а як вийде на Дніпр мочити кожі (бо він кожемяка), то не одну несе, а дванайцять разом, і як набрякнуть вони водою в Дніпрі, то я візьму тай учеплюсь за них, чи витягне то він їх? А єму і байду-же: як поцунить, то і мене з ними трохи не витягне. От того чоловіка тільки мені і страшно.”

Княжна і взяла собі те на думку, і думає: Як би їй вісточку до дому подати і на волю до отця дістатись? А при ній не було ні душі, — тільки оден голубок. Вона згодувала єго за щасливої години, ще як у Кіїві була. Думала, а далі й написала до панотця: „От так і так”, каже: „у вас,” каже, „панотче, є у Кіїві чоловік на імя Кирило, на прізвище Кожемяка. Благайте ви єго через старих

людий, чи не захоче він із змієм бити ся, чи не впозволить мене бідну з неволі. Благайте єго, панотченьку, й словами, й подарками, щоб не обидивсь він за яке незвичайне слово. Я за него і за вас буду до віку Богу молити ся.”

Написала так, привязала під крильцем голубови тай пустила в вікно. Голубок звив ся під небо тай прилетів до дому на подвірє до князя. А діти саме бігали по подвірю тай побачили голубка. „Татусю!” кажуть, „чи бачиш — голубок від сестриці прилетів.”

Князь перше зрадів, а далі подумав-подумав тай засумував: „Се-ж уже проклятий Ірод згубив, видно, мою дитину!”

А далі приманив до себе голубка; глядь, аж під крильцем карточка. Він за карточку. Читає, аж дочка пише: так і так. Ото зараз призвав до себе всю старшину: „Чи є такий чоловік, що прозиває ся Кирилом Кожемякою?”

„Є, князю. Живе над Дніпром.”

„Якже-б до него приступити, щоб не обидив ся та послухав?”

Ото саяк так порадили ся тай післали до него самих старих людий. Приходять вони до єго хати, відчинили помалу двері зі страхом, тай злякали ся. Дивлять ся, аж сидить сам Кожемяка долі, до них спиною, і мене руками дванадцять кож; тільки видно, як колибає от такою білою бородою! От оден з тих післанців — „кахи!”

Кожемяка жажнув ся, а дванайцять кож тільки трісь, трісь! Обернув ся до них а вони єму в пояс. „Оттак і прислав до тебе князь із просьбою.”

А він і не дивить ся, і не слухає; розсердив ся, що через них та дванайцять кож пірвав.

Вони знов давай єго просити, давай єго благати. Стали на коліна. Шкода! Просили, просили тай пішли, понурили голову.

Що тут робити меш? Сумує князь, сумує і вся старшина.

„Чи не післати нам єще молодших?”

Післали молодших — нічого не вдіють і тії. Мовчить та сопе, наче не єму й кажуть. Так розібрало єго за тії кожї.

Далї схаменує ся князь і післав до него малих дітнїй. Тїї як прийшли, як почали просити, як стали навколїшкн та як заплакали, то й сам Кожемяка не витерпїв, заплакав таї каже: „Ну, се-ж у-же для вас я роблю.”

Пішов до князя. „Давайте-ж,” каже, „менї дванайцять бочок смоли і дванайцять возів конопель.”

Обмотав ся коноплями, обсмолив ся смолою добре, взяв булаву таку, що може в нїй пудів десять, таї пішов до змія.

А змії єму й каже: „А що, Кирило? прийшов бити ся, чи мирити ся?”

„Де вже мирити ся? бити ся з тобою, з іродом проклятим!”

От і почали вони бити ся — аж земля гуде. Що розбіжить ся змії та вхопить зубами Кирила, то так кусок смоли і впрве; що розбіжить ся та вхопить, то так жмуток конопель і впрве. А він єго здровенною булавою як улушить, то так і вжене в землю. А змії як огонь горить, — так єму жарко; і поки збігає до Дніпра, щоб напїтись, та скочить у воду, щоб прохолодити ся трохи, то Кожемяка вже й обмотавсь коноплями і смолою осмоливсь. Отто впекає з води проклятий ірод, і що розжене ся проти Кожемяка, то він єго булавою тільки луп! що розжене ся, то він знай єго булавою луп та луп! аж луна йде. Бїлсь, бїлсь, — аж курить, аж іскри скачуть. Розігрів Кирило змія ще лучше, як коваль лемїш у огнищї: аж пирхає, аж захлипає ся проклятий, а під ним земля тільки стогне.

А тут у дзвони дзвонять, молебні правлять, а по горах народ стоїть як неживий, зціпивши руки; жде, що то буде! Колиж зміюка бубух! аж земля затрясла ся. Народ, стоячи на горах, так і сплеснув руками: „Слава тобі Господи!”

От Кирило, побивши змія, визволив князівну і віддав князю, зробив соху з триста пудів, припряг змія до неї та робив ним. Князь уже не знав як єму й дякувати, чим єго й нагородити. Та вже з того то часу і почало зватись те урочище, де він жив, Кожемяками.

Отже Кирило потім зробив трохи й нерозумно; як змії постарів ся, взяв єго, спалив тай пустив по вітру попіл з него; та з того попелу завелась вся тая погань — комарі, мухи. А як би він був узяв та закопав той попіл у землю, то нічого се го не було би на сьвітї.

Царівна= жабка.

—0—

Десь, недесь, в якимсь царстві, в якимсь господарстві колись то давно, не за нашої пам'яті, мабуть ще й дідів, і батьків наших не було на світі, жив собі цар та цариця; а в них — три сини, як соколи. От, дійшли вже ті сини до зросту, — такі парубки стали, що ні здумати, ні згадати, хиба в казці сказати! Дійшли до літ, — час їм женити ся. — Цар порадивсь гарненько з царицею, прикликав синів отих і каже до них: „Сини мої, соколи мої! дійшли ви до літ, — час уже вам подружжя шукати.” — „Час, кажуть, таточку час.” — „Забирайте-ж, каже, діти, сагайдаки (в сагайдаках ховають стріли) срібні, накладайте стрілочки мідяні і пускайтесь у чужі землі далекі: хто до кого попаде в двір, там тому й молоду брати.”

От вони вийшли на двір, понатягали сагайдаки тай давай стріляти. — Найстарший стрільнув — загула стріла поїд небесами тай упала у іншому царстві, у царя в садочку. Царівна на той час по саду проходила, підняла стрілу, любить. Прийшла до батька й хвалить ся: „Яку я, татусю, гарну стрілку знайшла!” — „Не віддавай же, каже цар, її нікому, тільки віддаси тому, хто тебе дружиною візьме,” — Коли так через який час приїздить найстарший царевич, просить у неї стрілку. „Не дам я, каже, сеї стрілки нікому — тільки віддам тому, хто мене дружиною візьме.” —

„Я, каже, царевич, тебе візьму.” Погодились. Поїхав він.

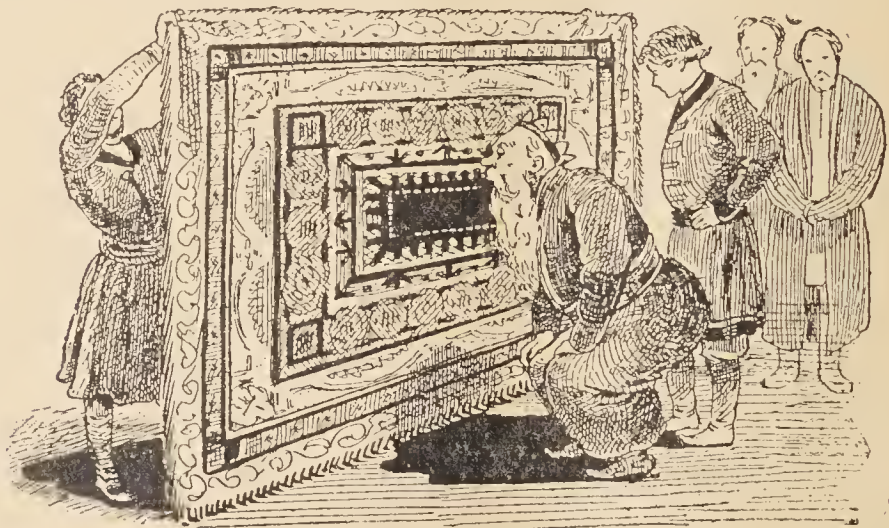
Середущий царенко стрільнув — полинула стріла нижче хмари, вище лісу тай упала в князівський двір. Князівна на той час на ганку сиділа, побачила, підняла стрілку і понесла до батька: „Яку я, татуню, гарну стрілку знайшла!” — „Не віддавай же її, каже князь, нікому, — тільки хіба віддаси тому, хто тебе дружиною візьме.” — От приїздить і другий царевич. середущий, просить стрілку. Вона відказала так як і та. І сей каже: „Я тебе візьму.” Погодились; поїхав.

Приходить ся наймолодшому стріляти. Іван царевич, — єго звали Іваном-царевичом, як стріль не — загула стріла ні високо, ні близько — вище хат, — тай упала ні далеко, ні близько — коло села в болоті. На купині сиділа жаба і взяла ту стрілу. Приходить Іван-царевич, просить: „Верни мою стрілку!” — „Не дам я, каже жаба, сеї стрілки нікому — тільки віддам тому, хто мене дружиною візьме.” — Іван-царевич подумав: „як таки єму зелену жабу за дружину брати!” Постояв над болотом, пожурив ся, пішов до дому плачучи.

От, уже їм час до батька йти, казати, хто яку собі молоду знайшов. Ті-ж два, найстарший і середущий, — такі раді, що не можна ї сказати, а Іван-царенко іде тай плаче. Батько питає їх: „Ну, розповідайте-ж мені, сини-орли мої, яких ви мені невісток познаходили?” — От старший каже. „Я татку, знайшов царівну;” а підстарший: „Я — князівну;” а Іван царевич стоїть тай слова не вимовить: так плаче, так плаче!... Батько єго питає: „А ти чого, Іване, плачеш?” — „Якже, каже, мені не плакати, коли у братів жінки звичайно, а мені доведе ся з болота зелену жабу брати; чи вона мені рівня?” — „Бери! каже цар, нічого робити; така вже десь-то доля твоя!” — От і подружили ся

царевичі; найстарший взяв царівну, середущий князівну, а Іван-царевич зелену жабу з болота. — От вони одружили ся тай живуть собі. Аж якось цар забажав дізнатись, яка з невісток уміє краще ткати. — Зробив загад: „Щоб на завтра на ранок наткали і принесли показати: яка з них краща ткаля?“ — Іван - царевич іде до дому; вона вилізла на зустріч питає: „Іване-царевичу, чого ти плачеш?“ — „Та як же мені не плакати, коли так і так: загадав наш батько, щоб на завтра, на ранок, кожда невістка єму виткала.“ — „Не плач! усе гаразд буде: лягай та спи!“ — Він ліг, заснув. Вона взяла коžuшок з себе скинула, вийшла на двір, гукнула, свиснула — тут де не взялись дівчата слугівниці, виткали тканину гарно, орлів понашивали, віддали їй. Вона взяла, поклала біля Івана-

царевича, знову коžuшок наділа — і стала такою жабою, як була. Прокидає ся Іван-царевич, — аж така ткаля, що він ще й не бачив такої зроду! Він зрадів, поніс до царя. Батько єму дуже дякує. А тканини других невісток — так собі аби які — цар повіддавав кухарці, а жабину у себе на образи понавішував.

Цар знову дав загад невісткам, щоб кожда сорочку пошила. Іде Іван-царевич у двір тай плаче. Вона, жаба, вилізла на зустріч йому тай питає: „Чого ти плачеш Іване-царевичу?” — „Та як жеж мені не плакати, коли батько загадав сорочки шити, а ти не вмієш!” — „Не плач, каже жаба, та лягай спати, якимсь то воно буде!” Він ліг і з тої журби заснув. Вона взяла полотно, порізала на дрібненькі шматочки тай викинула за вікно; сама вийшла на двір, гукнула, свиснула, — увійшла в хату і лягла спати. Досвіта їй принесли сорочку як з воску злиту. Вона розбудила Івана-царевича, дала; той поніс. Так батько йому такий радий: „Отсе, каже сорочка, хоч на Великдень, то не сором!”

От батько знов загадав невісткам напекти гречаників і принести йому; яка краще пече? Іван-царевич іде до дому та знову плаче. Жаба вилізла проти него, квакає: „Іване-царевичу, чого ти плачеш?” — „Якжеж мені не плакати, коли загадав батько гречаники пекти, а ти не вмієш!...” — „Не плач, якимсь то буде! лягай спати!” Він ліг, заснув. А ті, другі невістки, пішли під вікно, дивлять ся, як вона буде робити. От вона взяла ріденько вчинила, ріденько підбила, ріденько й заміспла; потому полізла на піч, пробила дірку, вилила туди: гречаники так і розлились по печи. Ті другі невістки швидше до дому, тану-ж і собі так робити. Напекли таких гречаників, що хіба тільки собакам повикидати. А вона, як ті пішли, козушок з себе зняла, вийшла на двір, гукнула, свиснула, — тут де не взялись дівчата-слуговиці. Вона їм загадала, щоб до світа були гречаники! Ті незабаром принесли їй гречаники — як сонце, такі гарні! Вона взяла, поклала біля Івана-царевича, а сама козушок на себе і знов стала такою зеленою жабою, як і була. — Іван-царевич прокидає ся, бачить — біля него гречаники, як перелиті; він зрадів, поніс

до царя. Батько єму дуже вдячен. Других невісток гречаники собакам повіддавав, а єї звелів подати до страви.

От знов загадав цар своїм синам, щоб у такий і в такий день були у него з жінками на бенкет. Старші брати радіють, а Іван-царевич іде до дому, понуривши голову, плачучи. Жабка вилізла на зустріч питає. „Іване-царевичу, чого ти плачеш?” — „Якже-ж, каже, не плакати, коли батько загадав нам з жінками на бенкет приїхати... Якже я тебе повезу?” — „Не плач, каже, лягай та спи, якось поїдемо!” — Він ліг, заснув. От діждали того дня, що бенкет. — Іван-царевич знов зажурився. „Не журися, каже, Іване-царевичу, їдь попереду сам! А як стане дощик накрапати, то знай, що твоя жінка дощовою россою вмиває ся; а як блискавка заблеще, — то твоя жінка в дороге убранє вбирає ся; а як грім загремить — то вже їде.” Іван-царевич убрав ся, сів і поїхав.

Приїждить, аж старші брати з своїми жінками вже там, самі повбيرانі гарно, а жінки в золоті, у атласі, в оксамиті, у коралях дуже дорогих... Брати стали з него глузувати: „Що-ж ти, брате, сам приїхав? ти-б єї хочень у хустку завязав та привіз.” — „Не сьмійтесь, каже, потому приїде.” — Коли се став дощик накрапати; Іван-царевич каже: „Се моя жіночка люба дощовою россою умиває ся!” — Брати сьміються з того: „Чи ти, кажуть, здурів, що таке плетеш?” — Коли се блискавця блиснула; Іван-царевич і каже: „Се моя жіночка мильсенька в дороге убранє вбирає ся!” Брати тільки плечима стиснули: був брат такий, як слід, а то й здурів. Коли се як зашумить, як загрімотить грім, палата царська затрясла ся; а царевич і каже: „Осе-ж вже моя голубонька білесенька їде!” Коли так, приїхала під рундук карита шестерома

кіньми як змії! Вийшла вона з карити. Аж поторопіли всі — така гарна!

От посідали обідати; і цар, і цариця, і обидва старші брати і не надивлять ся на неї, сказано така гарна, що їй не можна! Обідають. От вона отсе шматочок у рот, шматочок у рукав, — ложку в рот, ложку в рукав, — шматочок в рот, а другий в рукав.

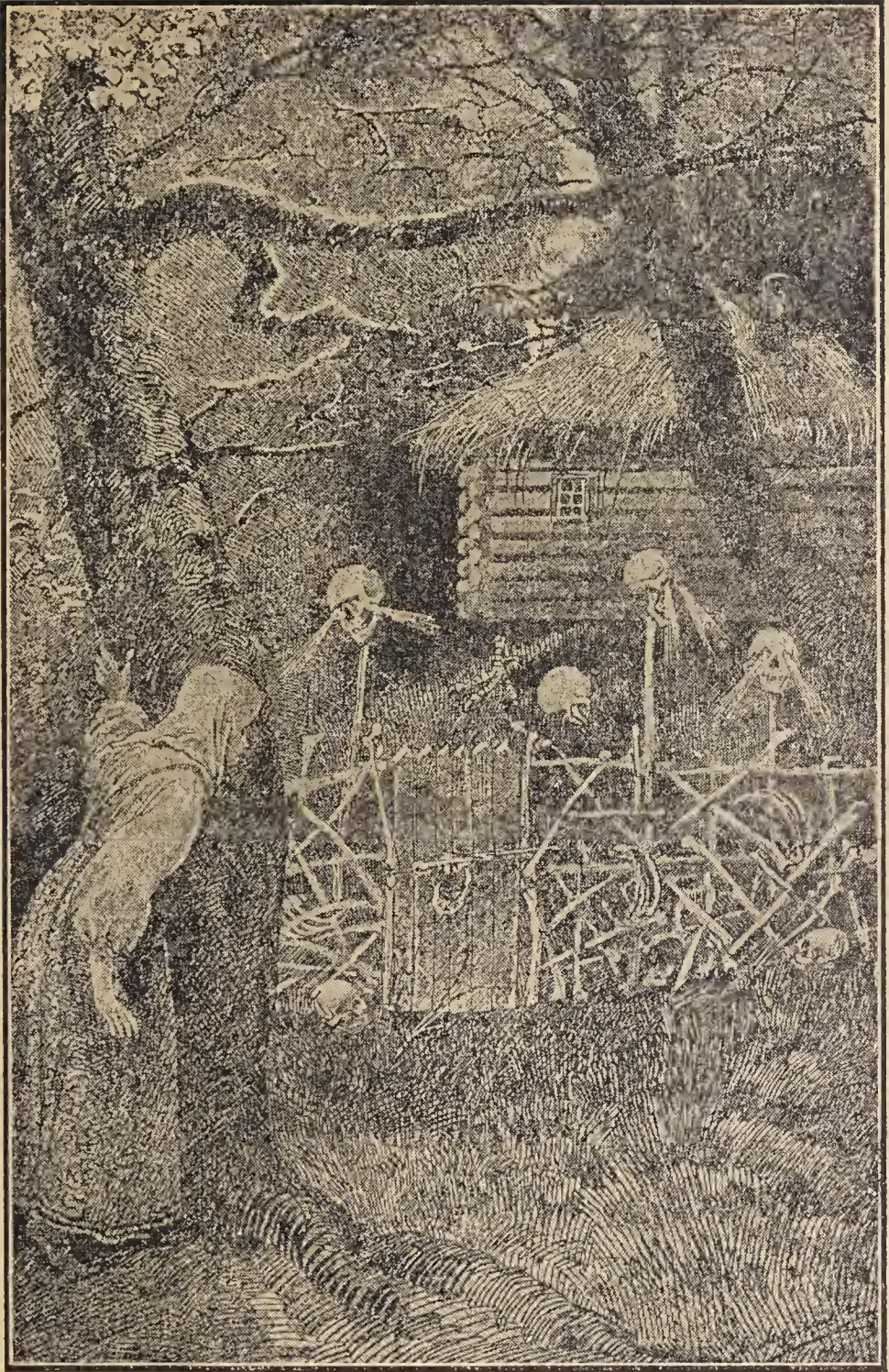
Ото пообідали; вийшли на двір. Стали музики грати — батько став просити у танець. Ті невістки не хочуть. „Нехай вона танцює!” кажуть. От вона як пішла з Іваном-царевичом у танець, як зачала танцювати — то їй до землі не черкне ся — легко та гарно! А се: махнула правим рукавцем, що шматочки кидала — став сад, а в саду стовп і по тому стовпу кіт ходить: до гори йде — пісні співає о до низу йде — казки каже. Танцювала — танцювала, — далі махнула їй лівим рукавцем — у тім саду стала річка, а на річці лебеді плавають. Усі так дивують ся тим дивам як малі діти. От потанцювала вона, сіла спочивати: а се їй другі невістки пішли в танець. Танцюють, та як махнули правим рукавцем — кістки полетіли та просто царевні в лоб; махнули лівим — царевні очі позабрискували. Цар на них. „Годі, годі, ви мені очі повшибаєте.” Вони їй перестали. Посідали на присні усі; музики грають, а челядь, двораки царські все танцюють. — А Іван-царевич дивить ся на жінку таї собі дивує ся: як таки з такої зеленої жаби та зробилась така гарна молодиця, що їй очий не відорвеш! Далі казав дати собі коня, махнув до дому до відати ся: де вона се понабирала? Прїїзджає, пішов у кімнату, де вона спить, — аж там лежить жабячий тулубець. У комині топило ся. — Він тоді і кинув тулуб єї в огонь та знову вернув ся до царя; — саме поспів на вечерю. Довго вони ще там

гуляли, — перед сьвітом вже порозїздили ся. Поїхав і Іван-царевич з своєю жінкою.

Прїздяте до дому, вона ввійшла у кімнату, огляділа ся — аж козушка й нема. Шукала, шукала... — „Чи ти, питає, Іване-царевичу, не бачив моєї одежі?” — „Якої?” — „Тут, каже, я козушок скинула.” — „Я, каже, Іван-царевич, спалив!” — „Ох, що-ж ти наробив мені, Іване! Як би ти не займав, тоб я на віки була твоя, а тепер доведе ся нам розлучити, може й на віки.” Плакала, плакала, кривавими слізьми ридала, а далі: „Прощай! каже, шукай мене в тридесятім царстві, в тридесятім господарстві, у баби Яги, костяної ноги.” Махнула рученьками, перекинулась зазулею; вікно відчинене — полинула.

Довго Іван-царевич побивав ся за жінкою, довго плакав гірко, — розпитував ся, що єму робити? Ніхто нічого не врадив. От він взяв сагайдачок срібний, набрав у торбину хліба, тикву повісив через плече, — пішов шиакти. — Іде та іде, коли зустрічає его дід, такий як молоко сивий і питає: „Здоров, Іване-царевичу! куди тебе Бог несе?” — „Іду, каже, дідусю в сьвіт за очі — шука

ти своєї жінки: вона десь у тридесятих царстві, три десятим господарстві, у баби Яги, костяної ноги, іду тай не знаю куди, чи ви, дідусю, не знаєте, де вона живе?" — „Чому, каже, не знати? знаю." — „Скажіть, будьте ласкаві, дідусю, і мені." — „Е, що тобі, синку, казати: кажи не кажи — не потрапиш!" — „Потраплю, не потраплю, скажіть; я за вас буду цілий вік Бога молити." — Ну, коли вже, каже, тобі так шільно треба, — то от тобі клубок — пусти єго — куди він буде котитись, туди й ти за ним іди: як раз дійдеш аж до баби Яги, костяної ноги." Іван-царевич подякував дідови за клубочок, взяв, пустих: клубочок покотився, а він пішов. Іде та йде таким густим лісом, що аж темно. Зустрічає єго медвідь. Він наклав мідяну стрілку на срібний сагайдак — хотів стріляти. Медвідь єму каже: „Іване-царевичу, не бий мене: я тобі у великій пригоді стану!" Він пожалував, не бив єго.

Іде та йде: клубочок по переді котить ся, а він позаду йде за ним, тай дійшов до синього моря. І бачить: на березі лежить щупак зубатий, без води, пропадає на сонці. Він хотів єго взяти та з'їсти, а він й просить єго: „Іване-царевичу, не їж мене; кинь ліпше в море, я тобі зате у великій пригоді стану!" Він єго кинув в море, пішов далі.

От, тай зайшов уже у тридесяте царство, в тридесяте господарство, — аж стоїть хатка на курчій ніжці очеретом підперта, а тоб розвалила ся. Він увійшов у ту хатку — аж на печі лежить баба Яга, костяна нога; ноги на піл повідкидала, голову на комин поклала. „Здоров бувай, Іване-царевичу! Чи по волі, чи по неволі прийшов сюди." — „І по волі, каже і по неволі." — „Чи сам від кого ховаєш ся, чи кого шукаєш?" — „Ні, каже, бабусю, не ховаю ся, а шукаю своєї милої жінки — жабу зелену." „Знаю, знаю! каже баба Яга; вона до мене приходить в гості." — „Деж вона бабусю,

скажіть мені!" — „У мого братіка за наймичку служить." От він узяв прохати, щоб сказала, де єї брат живе; вона і каже: „Там на морі є острів — там єго й хата. Тільки гляди, щоб тобі там лишень ко не було: ти єї як побачиш, то хватай швидше тай тікай з нею, не оглядаючись." — От він подякував бабі Язі, пішов.

Іде тай іде, дійшов до моря; глянув — море — і кінця єму не видно; і де той острів, хто єго знає! От він ходить понад морем, голову повісивши, журить ся. Аж се випливає щупак: „Іване-царевичу, чого ти журиш ся?" — „Так, каже, і так: на морі є острів, та ніяк не можу туди дістатись." — „Не журись!" каже. Ударив хвостом об воду — став такий міст, що й у царя нема такого: палі срібні, побічніці золоті, а поміст склом настелений; — як ідеш то наче у зеркалі. Іван-царевич і пішов по тому мосту тай дійшов аж на острів. — Дійшов на острів — аж там такий ліс, такий густий, що ні пройти, ні просунутись, та темний — темний! Іван-царевич ходить понад тим лісом тай плаче, ходить тай плаче. А тут уже й хліба не стало, — нічого їсти. — От він сів на піску тай зажурив ся: „пропав!" думає. Коли се біжить заяць поуз него; тут де не взяв ся сокіл, ударив на того заяця, убив. Іван-царевич узяв того заяця, здер шкіру, витер огню деревом об дерево, спік на рожні, з'їв.

От, наїв ся тай став думати: як єму до палати добитись? Знов ходить понад лісом; а ліс — сказано — просунутись не можна. Ходив, ходив, коли — зирк! іде ведмідь. „Здоров, Іване-царевичу! чого ти тут ходиш?" — „Хочу, каже, якнебудь у палату дістатись, та не можна, за лісом." — „Я то бі поможу." Як узяв той ведмідь дуби троцятні: та кі дуби вергає, що по півтора обіймища! Вергав, вергав — аж утомив ся, — пішов напив ся води,

як зачав знов ламати! От от стежечку проламав! Знову пішов води напив ся, тай знову ламає. Про ламав стежку аж до палати; пішов Іван-царевич. От пішов Іван-царевич по тій стежці — аж серед лісу така гарна долина, а на тій долині скляна палата стоїть. Він туди пішов у ту палату. Відчинив одні двері, залізні, — нема нікого, відчинив другі — срібні — і там нема нікого, відчинив треті золоті — аж там, за золотими дверима, сидить єго жінка, а така зажурена, що й дивитись на неї страшно. Як побачила Івана-царевича, так і впала єму на шию. „Ти-ж мій голубе сизий, як я за тобою скучала! як би ще трохи небагато, — може-б ти мене більше й не побачив ніколи?” Аж плаче з радощів! А він то вже й не знає: чи на сїм, чи на тїм сьвіті. Обняли ся, гарненько поцілували ся: вона знову перекинула ся зазулею, взяла єго під крила — полетїли.

От прилетїли у єго царство, вона перекинулася знов людиною і каже: „Се мій батенько мене прокляв і зміяцї завдав аж на три роки на послугу; а тепер уже я свою покуту відбула.” Прийшли до дому та стали гарно жити й Бога хвалити, що їм поміг.

Нові збірники різних танців.

1. **НОВИЙ ЗБІРНИК 65 РІЖНИХ ТАНЦІВ**, українських і других націй, як українські козачки, польки, танці російські, єврейські, болгарські, малярські чардаші і много інших — на скрипку, мандоліну, корнет і клярнет. — Ціна 60ц

2. **ЧУДОВИЙ ЗБІРНИК 300 КАВАЛКІВ РІЗНОРОДНИХ ПІСЕНЬ І ТАНЦІВ** українських і других націй, як польки, коломийки, вальці, танці польські, єврейські, болгарські, румунські, малярські, угорські чардаші і много інших — на скрипку, корнет, мандоліну і клярнет. — Ціна 1.60

ДО НАБУТЯ Є ТАКОЖ:

М. КРОПИВНИЦЬКИЙ.

„Де ти бродиш моя доле“

Дует для тенора і барітона з акомпліяментом п'яна.

У великім форматі. — Ціна 40ц

Ф. КОЛЕССА.

„ВУЛИЦЯ“

на хор мішаний, мужеський і сольо.

У великім форматі. — Ціна 75ц

Наша Дума.

Українсько-Руські народні пісні для хору.

Накладом Руської Книгарні. — Ціна 1.50

Школа на скрипку

Самоучитель в українській мові. Найлекший спосіб виучити ся самому грати на скрипці без помочи учителя. — Ціна .. 1.50

RUSKA KNYHARNIA

848-850 Main St.

Winnipeg, Man.

Б і б л і я

ІСТОРІЯ БІБЛІЙНА СТАРОГО І НОВОГО ЗАВІТА

апробована бл. п. Єпископом Кир Сотером.

— Вийшла з друку і можна її у нас набути. —

256 сторін, з 52 образками і картою Палестини.

В твердій оправі коштує лише 60 цт.

ІСТОРІЯ БІБЛІЙНА

Старого і нового завіта на 140 сторін, багато образків. — 40ц.

Книжка ся повинна знаходити ся у кожній хаті. Ян Історія Руси-

України є історією нашої земської вітчизни, так Біблія є

історією нашої небесної, вічної вітчизни.

АПОСТОЛИ і ЕВАНГЕЛІЯ

На неділі, празники і дні святих цілого року, після уставу св.

Греко-Католицької церкви (правдивий передрук краевого вида-

ня) потверджено львівським митрополитом. — Ціна..... 50ц.

КАТИХИЗМ.

християнсько - католицької релігії.

ОДОБРЕНИЙ ЦІЛИМ ПРЕОСВ. ЄПИСКОПАТОМ.

Сторін 96 і коштує всего 25 цт.

Катехизм — се дороговказ, що вказує нам дорогу до ціли, до

якої ми призначені. — Катехизм потрібний кождому без огляду

на вік і стан, а вже ніяка руська дитина не може вчитися до-

бре в школі релігії без Біблії і Катехизму.

Пам'ятка Вінчання.

На прехорошій грубій папери, виконана в 6-ох красках. — (До

оправи в рамці). Кождий повинен се мати у своїй хаті. — 50ц

Перший Християнський Стінний Біблійний Календар на 1918 р.

З гарними біблійними образками, нумерами і на кождий день

ще иншого гарного з Письма Святого до читання написано. —

Ціна лише 25ц

Ruska Knyharnia

848-854 Main St.

Winnipeg, Man.

Про полові справи.

Книжочка лікарська котру кождий повинен неєчитати і научити ся дечого пожиточного для свого життя. — Ця книжка кождому пригодна. — Ціна..... 30ц

Порадник Лікарський. — Ціна..... 20ц

З Житя Первісного Чоловіка і Сучасних Дикунів. — В. Лупкевич. — Переклала Олена Охримович-Залізняк-Гва. — З 23 рисунками в тексті.

Вже сам заголовок книжки каже сподівати ся, що говорить ся там про дуже цікаві річі, бо і хтож не цікавий знати, як жили наші прародичі або й теперішні дикі люди, про яких такі дава кождий чує ще в дитинстві. Книжочка поділена на тридцять розділів, а в кождім з них говорить ся про якусь иншу сторону життя наших поселенців або теперішних дикунів. До кожного розділу додано кілька образків, які пояснюють ще ліпше то, що написано. — Ціна 25ц

Житє. — Написав Гнат Хоткевич.

Книжочка не велика, написана однак дуже цікаво і легко. — Що таке житє? Питанє легке а так трудно на него відповісти. А прецінь нема місця на землі, де бп не було рїякого життя. Чи підете на далеку північ, в царство вічних снігів та ледів, чи до згорілих під сонцем пустинь полудня, де на тисячі миль нема каплі води, чи підіймете ся на високі, найвиспі на землі гори, чи спустите ся на яку тільки можливо глибину — всюда знайдете житє. — Питанє: що таке житє? — Ціна..... 15ц

Поміж Землею а Небом. — Написав Микола Чайковський. Автор приступно розвідує про пайважнійший здобуток людського розуму, про завойованє людиною воздуха. На вступі дає загальні відносини про літанє взагалї: длячого одні сотворіня літають а другі нї, про воздух і воздушні тіла, як літають птиці, ріжні роди приладів до літаня. В кінци говорить про балони і літаки себто машини до літаня. Численні ілюстрації улекшуть зрозуміне прочитаного. — Ціна..... 10ц
Важнійші Права Канади. — Зібрані для українських фармерів і робітників. — Ціна..... 35ц

RUSKA KNYHARNIA
848-850 Main St. Winnipeg, Man.

„КОБЗАР“ Т. Г. Шевченка

Накладом Руської Книгарні вийшов КОБЗАР, передрук видання Тов. Просвіти у Львові.

»КОБЗАР« Т. Г. Шевченка. — Вага Шевченка і в історії українського і в історії загально людської думки безмірно велика. Він перший поставив українське письменство в рівень з письменством других народів і звернув на него увагу всего культурного світа; а виступивши борцем за права і волю пригнобленого люду, за правду і справедливість він своєю поезією прислужився і загально людському поступови. Вплив поезії Шевченка помітити можна і в чужих письменствах, а в своєму рідному він сплотив цілу школу письменників.

»Кобзар«. — 560 сторін з 53 гарними образками і портретом Т. Г. Шевченка в двох томах..... \$1.50
в гарній оправі..... \$2.00

Ілюстрована Шевченківська Бібліотека у 24-ох Книжках.

Хто любить поезії нашого великого поета Т. Г. Шевченка, нехай купить собі всі 24 тих гарних книжок за такі гроші а не пожалує. — Ціна..... \$1.50

1. Причина. — З 2-ма малюнками і портретом
2. Катерина. — З 3-ма малюнками і портретом.
3. Тополя. — З 1-м малюнком і портретом.
4. Гайдамаки. — З 15-ма малюнками і портретом.
5. Черниця Марія. — З 1-м малюнком і портретом.
6. Утоплена. — З 1-м малюнком і портретом.
7. Гамалія. — З 1-м малюнком і портретом.
8. Сова. — З 1-м малюнком і портретом.
9. Єретик або Іван Гус. — З 1-м малюнком і портретом.
10. Невольник. — З 2-ма малюнками і портретом.
11. Наймичка. — З 2-ма малюнками і портретом.
12. Відьма. — З 1-м малюнком і портретом.
13. Княжна. — З 1-м малюнком і портретом.
14. Москалева криниця. — З 1-м малюнком і портретом.
15. Варнак. — З 1-м малюнком і портретом.
16. Татарівна. — З 1-м малюнком і портретом.
17. Марина. — З 1-м малюнком і портретом.
18. Сотник. — З 1-м малюнком і портретом.
19. Петрусь. — З 1-м малюнком і портретом.
20. Тарасова ніч. — Іван Підкова. — Перебендя. — З 2-ма малюнками і портретом.
21. Русалка. — Як би тобі довелось. — З 2. мал. і портр.
22. Назар Стодоля. — З 2-ма малюнками і портретом.
23. Збірник дрібних віршів. — З 7. малюнками і портретом.
24. Збірник дрібних віршів, про Україну та козацтво. — З 4-ма малюнками і портретом.

Ціна всіх 24-ох книжок лише..... \$1.50

Портрети Т. Шевченка по..... 25ц., 50ц., і по \$1.00

Візд Богдана Хмельницького до Києва..... \$1.00

RUSKA KNYHARNIA

848-850 Main St.

Winnipeg, Man.